

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
מגמת מידע ונתונים

המינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

ספטמבר 2020

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב במגמת מידע ונתונים

הערכות, בדיקה ובקרה לקראת בחינות הבגרות (יש להתעדכן מידי שנה):

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב נועדו לפצות על קשיים ממקור נוירולוגי, הגורמים להפרעת למידה שאינה מאפשרת את הבעת הידע הקיים. ההתאמות מאפשרות לתלמידים אלו לעקוף את תחומי הקושי ללא המגבלות הנובעות מהלקות ולתת ביטוי הולם לידע שרכשו. כאשר ניתן להצביע על **פערים משמעותיים ברמת התפקוד והביצוע** של התלמיד, חשוב שהמורה המלמד את התלמיד יערוך היוועצות בצוות החינוכי בנוגע להתערבות לימודית שתסייע לתלמיד להתקדם באופן עצמאי ככל שניתן. הקניית אסטרטגיות למידה, ארגון ותכנון מסייעות במרבית המקרים ללמידה עצמאית. גם כאשר לתלמיד יש לקות למידה, אין משתמע בהכרח, כי קיימת הפרעת למידה המחייבת שימוש בדרכי היבחנות. בעת הדיון בנחיצות התאמות (בסמכות ועדה בית ספרית/ ועדה מחוזית), יש לזכור כי קיימת שונות טבעית ביכולות ובהישגים של התלמידים. על פי הספרות המקצועית, אחוז התלמידים עם לקוויות למידה נע בין 3%-5% 15% לכל סוגי הלקוויות. כאשר מדובר על לקוויות משמעותיות מאוד באופן חריג האחוז עומד על כ- 3%-5%. חלק מתלמידים אלה יסתדרו ללא התאמות בדרכי היבחנות וחלקם יזדקקו להתאמות בדרכי היבחנות מרמות שונות (1/2/3).

חשוב שכל מורה יראה לנגד עיניו את התפלגות התלמידים המוגשים לוועדה המחוזית במקצוע אותו הוא מלמד. בכל מקרה יש לתת את הדעת לכל בקשה של תלמיד בנפרד ולגופו של כל עניין בעת הדיון. אם **הידע אכן קיים**, זוהו נקודות החוזק, התלמיד עבר **התערבות** על פי משוב ובקרה, **נשלל מקור אחר** המעכב את הבעת הידע, אך התלמיד עדיין אינו מצליח להביע את ידיעותיו ויש הסכמה ברורה של רוב המורים, ניתן לבדוק את נחיצות ויעילות ההתאמות בדרכי ההיבחנות.

בתהליך ההוראה-למידה, חשוב לוודא עד כמה מבחן ללא התאמות מאפשר את הבעת הידע.

תפקיד המורה ודרכי התערבות לפני הגשת בקשה לדיון בהתאמות בדרכי היבחנות:

מצופה מהצוות החינוכי בבית הספר לקבל החלטות בעניין תלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב, **כשהחלטות אלה נשענות בראש ובראשונה על חוות דעת מקצועית של מורי בית הספר** ונתמכות על ידי אבחון ולא להיפך. **האבחון הוא חלק ממכלול**, הנבדק לגבי נחיצות ההתאמות. נוסף לכך, יש חשיבות רבה לפתח את כישורי התלמיד לאורך כל השנים. כלומר, ההתאמות לא מאושרות אוטומטית בעקבות אבחון. כאמור, אם לאחר יישום התערבות ממושכת, הכוללת משוב ובקרה על ההתערבות לאורך השנה, התלמיד מפגין ידע, אך עדיין אינו מצליח לבטא את הידע שרכש במבחן ללא התאמות ולא נמצאו דרכי לפיצוי לקושי, ניתן לערוך לתלמיד בדיקת נחיצות ההתאמות בדרכי היבחנות.

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
מגמת מידע ונתונים

המינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

המורה יכתוב את חוות דעתו העולה מבדיקת המבחנים, יש לגבות ולתעד בדוגמאות מעבודות וממבחנים של התלמיד.

התהליכים הנוגעים בהיבטים השונים בטיפול בתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב והמדגשים התערבות וסיוע בתהליכי למידה, הם ביטוי לעידן חדש שבו ההתערבות, הטיפול וההתקדמות של התלמיד קודמים לשימוש בהתאמות בדרכי היבחנות. התארגנות מיטבית כחלק אינטגרלי מהתהליך החינוכי בטיפול בתלמידים אלה ושיתוף פעולה בין בעלי התפקידים השונים בבית הספר, הכרחיים לקבלת החלטה מקצועית.

"מלקוויות ללמידה" התוכנית המערכתית לאיתור וטיפול בתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב

התוכנית הינה תוכנית מערכתית כוללת, המוסיפה נדבך נוסף בהתמקצעות הצוות החינוכי לנושא הטיפול בתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב. אותה מובילים מזה ארבע שנים אגף לקוויות למידה והאגף העל יסודי. תוכנית זו מדגישה את תהליך העבודה המתמשך עם תלמידים אלה, את חשיבות תפקידו של המורה והכלים והמימונויות שייסעו לו בדרכי האיתור וההוראה של התלמידים המתקשים. לאורך תהליך תלת שנתי הכולל איתור, התערבות ומעקב מתועד יבחר הצוות הרב מקצועי של בית הספר את התלמידים שלגביהם יש חשד ללקות למידה משמעותית (הפרעת למידה) ויפנה לאבחון במערך האבחון (מל"ל) בשפ"ח. בסיום תהליך האבחון, במידת הצורך, יוחלט על מתן זכאות להתאמות בדרכי הבחנות. התוכנית מיושמת כיום (שנת תשפ"א) ב- 37 רשויות ברחבי הארץ, ועתידה להתרחב בשנים הקרובות לכל חטיבות הביניים בארץ.

המורים המקצועיים הינם מרכזיים בתוכנית זו, ביכולתם לזהות את חוזקותיו וקשייו של התלמיד בתחום הדעת שמלמדים, לתת מענה מותאם המקדם את התלמיד ולעקוב אחר השפעתו באופן מתועד. כך יתאפשר לצוות הרב מקצועי לגבש החלטה מדויקת לגבי הצורך בהתאמות בדרכי היבחנות.

התאמות בדרכי היבחנות הקיימות במגמת מידע ונתונים:

התאמות בסמכות הוועדה הבית ספרית (מתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה): הארכת זמן, הגדלת שאלון, התעלמות משגיאות כתיב.

התאמות בסמכות הוועדה המחוזית (המתייחסות לשינויים בתנאי הבחינה, דרך ההצגה, במתן תגובה ובתוכן): מבחן מותאם (התאמות אחרות כגון הקראת שאלון והקלדה אינן נחוצות משום שכלל התלמידים זכאים להן בבחינה המתוקשבת).

מבנה המבחן המותאם:

חלק א' – ניתוח נתונים	מבחן רגיל	ניקוד	מבחן מותאם	ניקוד
	שאלת חובה	12 נק'	שאלת חובה	12 נק'
	בחירה - 4 שאלות מתוך 5	12 נק לכל שאלה	בחירה - 3 שאלות מתוך 5	15 נק' לכל שאלה

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
מגמת מידע ונתונים

המינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

חלק ב' – עיבוד וניתוח נתונים	טיוב – שאלת חובה	5 נק'	טיוב – שאלת חובה	5 נק'
	הוצאת מידע – 4 שאלות מתוך 5	7 נק' לכל שאלה	הוצאת מידע – 5 שאלות	8.75 לכל שאלה

ההתאמות שיאושרו בוועדה (בית ספרית/מחוזית/ערר) ו/או במל"ל (ברשויות שבתכנית מלקוויות ללמידה) עבור התלמיד, יהיו תקפות בהתאם למצוין באישור ובכפוף לנהלי האגף ללקוויות למידה המתעדכנים מידי שנה. תוקף האישור הינו עד תום לימודיו של התלמיד בתיכון ועד גיל 25.

קישורים:

[הנחיות בנושא התאמות בהיבחנות, אגף לקוויות למידה והפרעת קשב](#)

מסמך "יישום התאמות בדרכי היבחנות בבחינות הבגרות לתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב"

למידע נוסף בנושא ניתן לפנות לאתר שפ"ינט.

יצירת קשר:

לכל שאלה בנוגע לאיתור, התערבות וטיפול בתלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב, ניתן לפנות למדריכות המרכזות המחוזיות בתחום לקוויות למידה:

מחוז	בעלי תפקידים	פרטי התקשרות
מחוז ת"א:	ד"ר אסנת אייל, רפרנטית ל"ל גב' רחלי פריד, יו"ר וועדת התאמות מחוזית ומדריכה מרכזת	משה"ח, מחוז ת"א, רח' השלושה 2, ת"א טל': 073-3936901 / 073-3936903 פקס: 073-3936349
מחוז מרכז:	גב' יעל ברקול, רפרנטית ל"ל גב' יערה חלמיש, יו"ר וועדת התאמה מחוזית גב' חוה פלדמן, מדריכה מרכזת	משה"ח, מחוז מרכז, רח' השלושה 2, ת"א טל': 073-3937547 פקס: 073-3936339
מחוז צפון:	גב' חנה זנו, רפרנטית ל"ל גב' אדית ורדי מרכזת וועדה מחוזית גב' דנה בן צבי, מדריכה מרכזת	משה"ח, מחוז צפון, ת.ד. 530 נצרת עלית 17105 טל': 073-3939418 פקס: 073-3939496

מדינת ישראל משרד החינוך

מינהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע
מגמת מידע ונתונים

המינהל פדגוגי
שירות פסיכולוגי ייעוצי
אגף לקוויות למידה והפרעת קשב

מחוז	בעלי תפקידים	פרטי התקשרות
מחוז חיפה:	גב' לאה אורגד ווגסטף, רפרנטית ל"ל גב' רויטל לירן-חנוני, מדריכה מרכזת, יו"ר וועדת התאמה מחוזית	משה"ח, מחוז חיפה, קריית הממשלה, שד' פל-ים 15 א', חיפה טל': 073-3938145 פקס: 04-8632442
מחוז ירושלים+ מנח"י:	גב' דורית אלישר, רפרנטית ל"ל גב' אתי דבש, יו"ר ועדת התאמה גב' רויטל מאור, מדריכה מרכזת	משה"ח, מחוז ירושלים, רח' כנפי נשרים 22 ירושלים טל': 073-3934439 פקס: 02-5601618
מחוז דרום:	מר מוטי ועקנין, רפרנט ל"ל גב' יונית סחייק, יו"ר ועדת התאמה מחוזית, ומדריכה מרכזת	משה"ח, מחוז דרום, רח' התקוה 4 באר-שבע טל': 073-3935668 פקס: 073-3935701
חינוך התיישבותי:	גב' גיודי סגל, רפרנטית ל"ל - גב' טל אשר, מדריכה מרכזת, יו"ר וועדת התאמה מחוזית	המינהל לחינוך התיישבותי, רח' השלושה 2 תל-אביב טל': 03-6898828/16 פקס: 03-6898668/41

במקרים חריגים בהם לא ניתן מענה מהמחוז ניתן לפנות למדריכות הארציות:

שם המדריכה	פרטי התקשרות
נירית מאיר טל	niritmeirmaoz@gmail.com
הילי שמיר	hillishamir@gmail.com
דלית מישאל	dalitmi@education.gov.il
דליה בן ארצי	Daliabe3@education.gov.il

בהצלחה רבה!

לילי טלדן
מפקחת, ממונה על מערך האבחון וההתאמות
אגף לקוויות למידה שפ"י

רונית נחמיה
ממונה על התאמת מערכת החינוך למאה ה-21
מפמ"ר מגמת מידע ונתונים